

Środowisko naturalne w centrum uwagi – dla dobra ludzi

Nowa Wspólna Polityka Rybacka (WPRyb) musi uczynić odnawialność środowiska nadrzędną zasadą, ponieważ bez niej nie da się osiągnąć zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego.

Postulowana polityka

OCEAN2012 postuluje takie zarządzanie rybołówstwem w UE, które:

- działa zgodnie z zasadą ostrożnego zarządzania zasobami opisaną w Porozumieniu ONZ w sprawie zasobów ryb z 1995 roku¹;
- stosuje się do założeń podejścia ekosystemowego w² zarządzaniu zasobami;
- wyznacza długoterminowe cele w kwestii liczebności zasobów, które wykraczają poza system zrównoważonego maksymalnego połowu.

całkowite dopuszczalne połowy (TAC), ustanawiane przez Radę Ministrów ds. Rybołówstwa na poziomie wyższym o średnio 48% od rekomendacji naukowców.

Przedsięwzięcie działań na rzecz odtworzenia ekosystemów morskich może w krótkiej perspektywie oznaczać społeczne i ekonomiczne koszty – wymagają one właściwej reakcji. Jednak zaniechanie tych działań zagrozi zrównoważonemu rozwojowi zasobów, a w przyszłości – całemu sektorowi rybołówstwa.

OCEAN2012 dąży zatem do uzyskania wsparcia Państw Członkowskich UE oraz Parlamentu Europejskiego w kwestii ustalenia priorytetów dla celów środowiskowych, by móc zabezpieczyć realizację celów społecznych i gospodarczych.

Opis sytuacji

Ryby bez łowisk mogą istnieć, ale łowiska bez ryb - nie. Zdrowe ekosystemy morskie i zasoby rybne stanowią wstępny warunek budowy zrównoważonego, silnego sektora rybołówstwa, zwiększonego światowego bezpieczeństwa żywności oraz silniejszej ekologicznie odporności na zmiany klimatyczne.

OCEAN2012 proponuje, by Wspólna Polityka Rybacka (WPRyb) włączyła zrównoważone metody zarządzania zasobami we wszystkie aspekty polityki rybołówstwa – od określania dostępnych zasobów rybnych i przyznawania dostępu, po finansowanie i implementację polityki. Mogłoby to zostać osiągnięte przez zastosowanie zasady ostrożnego zarządzania zasobami oraz podejścia ekosystemowego do procesu tworzenia polityki i jej wdrażania. Do obu zasad odwołuje się obecna WPRyb, ale dotąd nie zostały one w wystarczającym stopniu zastosowane w praktyce. Zamiast nich dominowały krótkoterminowe cele gospodarcze i społeczne, czego skutkiem było oportunistyczne tworzenie polityki osiągane kosztem długoterminowej stabilności sektora. Doskonałym przykładem obecnej sytuacji są

Zasada i podejście ostrożnego zarządzania zasobami

Zasada ostrożnego zarządzania zasobami została włączona do wielu porozumień i konwencji międzynarodowych dotyczących ochrony środowiska naturalnego. Porozumienie ONZ w sprawie zasobów ryb stanowi, że brak wystarczających informacji naukowych nie powinien być wykorzystywany jako powód do odrzucania lub zaniechania przyjmowania środków ochrony i zarządzania. Wdrożenie zasady ostrożnego zarządzania zasobami w ramy zarządzania rybołówstwem będzie wymagało między innymi podjęcia następujących kroków:

1. zawarcia porozumienia w sprawie punktów odniesienia ukierunkowanych na poszczególne gatunki oraz działań, które miałyby zostać podjęte po ich przekroczeniu – przy pomocy najlepszej dostępnej wiedzy naukowej;
2. opracowania systemu gromadzenia danych i programów badawczych mających na celu określenie skutków rybołówstwa dla gatunków niestanowiących celu połowów i gatunków powiązanych lub zależnych oraz dla ich środowiska;
3. opracowania planów ochrony szczególnie chronionych gatunków niestanowiących celu połowów oraz siedlisk przyrodniczych;
4. wzmocnienia monitoringu gatunków, gdy ich stan budzi obawy.

Podejście ekosystemowe

Podejście ekosystemowe to szeroko przyjęta koncepcja, uważana za jedną z najważniejszych zasad polityki środowiskowej. Konwencja ONZ o różnorodności biologicznej definiuje to podejście jako *strategię na rzecz zintegrowanego*

¹ http://www.un.org/Depts/los/convention_agreements/convention_overview_fish_stocks.htm

² Jak opisano w art. 1.3 Ramowej dyrektywy w sprawie strategii morskiej 2008/56/WE tworzącej ramy działań wspólnotowych w obszarze polityki dotyczącej środowiska morskiego (Dyrektywa ramowa w sprawie strategii morskiej).

*Ryby bez łowisk mogą istnieć,
ale łowiska bez ryb - nie. Zdrowe
ekosystemy morskie i zasoby
rybne stanowią wstępny warunek
budowy zrównoważonego,
silnego sektora rybołówstwa,
zwiększonego światowego
bezpieczeństwa żywności oraz
silniejszej ekologicznie odporności
na zmiany klimatyczne.*

zarządzania ziemią, wodą i zasobami żywymi, promującą ich ochronę oraz zrównoważone wykorzystanie w równomierny sposób.³

Podejście to stanowi już część prawodawstwa UE, między innymi Dyrektywy Ramowej Strategii Morskiej, która dotyczy ochrony środowiska morskiego i różnorodności biologicznej w UE oraz zobowiązuje Państwa Członkowskie do przedsięwzięcia wszelkich koniecznych środków w celu osiągnięcia dobrego stanu środowiska w ich wodach morskich do roku 2020. Przyszła WPRyB musi zostać określona i wdrożona w taki sposób, by zrealizować aspekty dobrego stanu środowiska odnoszące się do rybołówstwa, takie jak utrzymanie różnorodności biologicznej, zdrowych zasobów eksploatowanych komercyjnie gatunków, integralności dna morskiego oraz funkcjonujących sieci pokarmowych.

OCEAN2012 chciałby, aby podejście ekosystemowe funkcjonowało na poziomie operacyjnym. Pierwszymi krokami mogłyby być następujące działania:

1. Zarządzanie rybołówstwem musi dążyć do utrzymania biologicznej różnorodności. Jakość i występowanie siedlisk oraz rozmieszczenie i bogactwo gatunków muszą odpowiadać dominującym warunkom fizjograficznym, geograficznym i klimatycznym;
2. Zasoby powinny zostać utrzymane na zdrowych poziomach, wskazując prawidłowe rozmieszczenie ze względu na wiek i rozmiar populacji. Jednak długoterminowe cele zarządzania zasobami muszą być ambitniejsze niż system maksymalnego zrównoważonego odłowu, jeśli mają przyczynić się do zachowania odpornych ekosystemów (patrz poniżej);
3. Zarządzanie musi przeobrazić się z zarządzania łańcuchem pokarmowym w oparciu o jeden gatunek na zarządzanie wielogatunkowe.

³ Konwencja o różnorodności biologicznej (CBD) www.cbd.int/doc/meetings/cop/cop-07/official/cop-07-20-add4-en.doc

Maksymalny zrównoważony połów (MSY)

MSY stał się głównym narzędziem zarządzania zasobami rybnymi w UE. Oznacza – teoretycznie – poziom największego odłowu (lub połowu) z zasobów danego gatunku, do którego może dojść bez redukcji ogólnej liczebności. Powszechnie przyjmuje się, że następuje to, gdy zasób ryb zostaje zmniejszony do mniej niż połowy stanu bez połowów.

Jednak koncepcja ta została poddana ostrej krytyce ze strony środowisk naukowych, jako że naraża populacje na zbyt duże ryzyko przetowienia. Jest ona oparta na jednym gatunku i bierze pod uwagę jedynie korzyści, a nie koszty rybołówstwa. Ponadto podejście to jest wrażliwe na naciski polityczne. OCEAN2012 postrzega zatem MSY jako środek przejściowy na drodze do osiągnięcia zdrowych poziomów liczebności. Należy opracować długoterminowe cele zarządzania rybołówstwem, które byłyby w swej istocie bardziej zachowawcze i ostrożne.

Długoterminowe plany zarządzania (LTMP)

OCEAN2012 postuluje opracowanie długoterminowych planów zarządzania dla wszystkich łowisk. Powinny one wdrożyć właściwe środki poprzez proces współzarządzania o rzeczywistym charakterze oddolnym i partycypacyjnym, który przypisuje odpowiednie znaczenie zrównoważonemu rozwojowi.

Uczynienie odnawialności środowiska sednem nowej WPRyB zależy od przeprowadzenia innych fundamentalnych zmian. Patrz oddzielne dokumenty informacyjne OCEAN2012 na poniższe tematy:

- Zapewnienie dobrego systemu politycznego
- Dostosowanie zdolności połowowej do dostępnych zasobów
- Nagrodzenie odpowiedzialnego rybołówstwa przez zapewnienie pierwszeństwa w dostępie do łowisk
- Subsydia: publiczne środki na usługi publiczne.

OCEAN2012 to koalicja organizacji zmierzających do takich zmian w europejskiej Wspólnej Polityce Rybackiej, które położą kres nadmiernym połowom, niszczycielskim praktykom połowów i umożliwią sprawiedliwe i równomierne korzystanie ze zdrowych zasobów ryb.

Koalicja OCEAN2012 została zainicjowana i jest koordynowana przez Pew Environment Group będącą agendą d/s ochrony przyrody fundacji the Pew Charitable Trusts - organizacji pozarządowej mającej na celu położenie kresu nadmiernym połowom ryb w oceanach świata.

Członkami założycielskimi OCEAN2012 są: Coalition for Fair Fisheries Arrangements, The Fisheries Secretariat, **nef** (new economics foundation), Pew Environment Group oraz Seas at Risk.